

Ha van lelkünk ugyan

*Nincs egyetlen alakja. Hát éppen ez!
Bízhatunk-e abban, aki szüntelenül változtatja
külsőjét: a Vak Remény? Hol koldus az utca-
sarkon, hol fiatal nő, mások szolgálója, aki
gazdáival együtt Auschwitzba megy, a Duna-
deltába vagy Vorkutára, és szolgálja ott is
őket: kikaparja a hó alól a gyökeret vagy kukázik
nekik. Aggastyán, aki történeteket mond, hogy
a lelket tartsa bennünk, ha van lelkünk ugyan,
és nem fajfenttartó állatok vagyunk csak.*

*Mikor a szokásos nyolc óra helyett hetekig tart
az éjjel vagy éveken keresztül, évtizedeken át,
s ha feltűnik a nap, csak tévedésből virrad ránk,
bízunk-e benne még? Amikor klímás buszokkal
megérkeznek a katasztrófaturisták lepusztult
városunkba, és zsarnokunk heréltje körbevezeti
őket a luxusszállodában, és megnyitja az arany-
csapokat, de: nem ezért fizettek – verik az asztalt –
hogy whiskyt vedeljenek a Patyomkin faluban,
hanem találkozni akarnak velünk is – mondják.*

*Vannak-e jogaink, szappanunk, vannak-e könyveink?
Fizetett túlóra, kórházak, iskola? – kérdezik.
Az árvaházakról faggatnak különösképp, mert
olyanban már jártak valahol, és legcikibb emléküik
az maradt. S hogy volna-e kedvünk utazni, ahogyan
ők teszik? Egy ázsiai szökőárról mesélnek, fotókat
mutogatnak: ott láthatók maguk is, magyarázzák,
nyakukban a Sony-felvevőgéppel az iszapba ragadt
tetemek fölött. Hellyel kínálnak és lazacot hozatnak:
eszünk-e velük? S mi állunk csak a bekamerázott*

*étteremben, kopog a szemünk, de nem eszünk.
Ha zavar, hogy néznek, elfordulnak inkább –
ajánlják – de hiszen minket mindig néznek! –
feleljük, s csak bámuljuk őket: milyen szépek.
Reménykedünk-e még? – kérdezik, s eszünkbe*

*jut a koldus a Petőfi Sándor utca sarkán, a fiatal
nő, aki Auschwitzba jött velünk, a Duna-deltába
vagy Vorkutára. És villognak a vakuk,
kattognak a gépek, hogy ne keverjenek össze
másokkal minket, fölírják a helyet és az évet.*

M A R N O J Á N O S

Fényképek né

*Fényképek nézésével ment el egy
óra vagy másfél az éjjel az
életemből, úgy fél egytől hajnali
kettőig, egyhuzamban, és akkor egy
teáért fölkeltem a székől, hogy megyek
a konyhába és főzök egy gyomor-
keserűt. Amíg felforrt a víz, mentem
a fürdőszobába fogat mosni, majd
vissza a konyhába, az elkészült
tea mellé, ácsorogni pár percet.
Így oldódtam én is valamelyest.
Megértettem, hogy a képek megviseltek,
halottaimat gyötörtnek láttam
visszamenőleg, az összeset, mivel
mindenkim meghalt. Idegenek is
bőven előfordultak a családi
fotókon, idétlenek, és idétlen
viselkedésre ösztönözve engem
s az enyéimet. Én is szerepeltem
ugyanis több felvételen, ezért oly
furcsa most számomra, hogy élek, újabb
idegenek között, akik még többet
fényképeznek és fényképezkednek.
Ilyenkor igyekszem árnyékba húzódni,
visszalopózni mintegy az enyéim
és az őket meg-meglátogató*